

Konotacja składniowa jako podstawowy mechanizm zdaniotwórczy

Anna Kozłowska

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

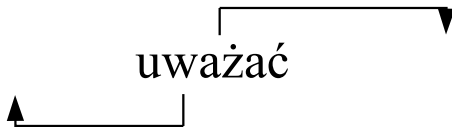
1 Pojęcie konotacji

2 Typy konotacji

Pojęcie konotacji

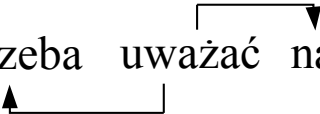
Konotacja –

otwieranie miejsc; zapowiadanie wystąpienia jakiejś jednostki składniowej (FRAZY).

Pojęcie konotacji cd.

Trzeba uważać na złodziei.

Radził, żeby nie uważać innych za idiotów.

Typy wymagań

Konotacja podrzędnika,

np. *Jan* ← *dziwi się* → *światu*.

Konotacja niepodrzędnika (nadrzędnika),

np. *Wyjechał* ← *wczoraj*.

Konotacja współskładnika (w konstrukcjach współrzędnych i egzocentrycznych),

np. *żona* ← *i* → *dzieci*; *między* → *słowami*.

Dwa rozumienia konotacji

Konotacja jako warunek pełnoznaczności –
własność leksemu jako abstrakcyjnej jednostki.

Konotacja jako warunek nieeliptyczności wypowiedzenia –
własność formy gramatycznej użytej w wypowiedzeniu.

Dwa rozumienia konotacji cd.

Konotacja jako cecha leksemu –

zjawisko obecne w systemie, charakteryzujące abstrakcyjne jednostki; wymaganie wystąpienia podrzędnika uzupełniającego znaczeniowo treść leksemu.

PRZYKŁAD: NP1 ← UCZYĆ →
NP4 NP2

Konotacja jako cecha formy –

zjawisko tekstowe; otwieranie w tekście miejsca przez jedne formy wyrazowe dla innych.

PRZYKŁAD: *Zawsze chciałam uczyć polskiego starszych licealistów. Jan zarabia na życie, ucząc matematyki. Tu się uczy obcokrajowców.*

Leksemy mające systemowe wymagania konotacyjne

1. Czasowniki –

wymagania czasowników jako główny mechanizm zdaniotwórczy, podstawa tzw. SCHEMATÓW ZDANIOWYCH.

2. Niektóre rzeczowniki:

- relacyjne, np. OJCIEC, SĄSIAD, KAWAŁEK, RODZAJ;
- odczasownikowe i odprzymiotnikowe, np. CZYTANIE, OCHRONA, DŁUGOŚĆ, BIEL.

3. Niektóre przymiotniki:

- relacyjne, np. PODOBNY, OPORNY, SKŁONNY, NIEPRZYCHYLNÝ;
- w stopniu wyższym i najwyższym, np. LEPSZY, NAJMĄDRZEJSZY;
- odczasownikowe (w klasyfikacji tradycyjnej – imiesłowy przymiotnikowe), np. POTRZEBUJĄCY, DAROWANY.

Konotacja obligatoryjna i fakultatywna

Wymagania obligatoryjne –
takie, których niespełnienie
powoduje elipsę.

PRZYKŁAD: NP1 ← KUPOWAĆ
→ NP4

Wymagania fakultatywne –
takie, których niespełnienie nie
powoduje elipsy.

PRZYKŁAD: KUPOWAĆ → PrNP
(*od kogo*) PrNP (*za ile*)

UWAGA: zwykle wymagania rzeczowników oraz przymiotników
traktuje się jako fakultatywne.

Konotacja alternatywna

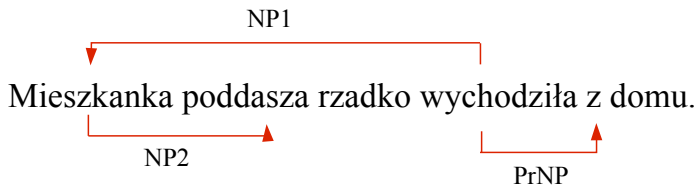
Konotacja alternatywna –

możliwość wystąpienia w tej samej pozycji różnych jednostek składniowych o tej samej funkcji.

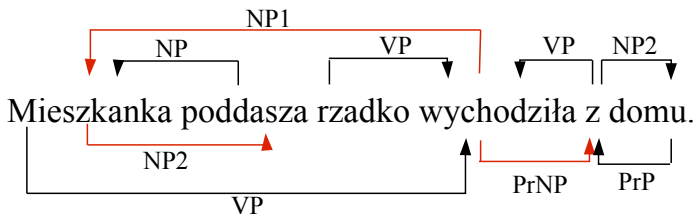
PRZYKŁAD: CZUĆ → SP lub CZUĆ → NP4; PRZYJAZNY → NP3
lub PRZYJAZNY → PrNP.

UWAGA: różnice w wymaganiach konotacyjnych połączone z różnicą semantyczną są podstawą wyróżniania jednostek, np.:
WYGLĄDAĆ → AvdP (*jakoś*) lub WYGLĄDAĆ → PrNP (*przez okno*);
JECHAĆ → NP1 NP5 ADVP (*Jola jedzie pociągiem*)
i JECHAĆ → PrNP (*Od Joli jedzie*).

Konotacja w tekście cz. 1. – wymagania podręcznika

Konotacja w tekście cz. 2. Konotacja wzajemna

Dziękuję za uwagę :)

Temat następnego wykładu:
TYPY WYMAGAŃ KONOTACYJNYCH
POLSKICH LEKSEMÓW I FORM.
Zapraszam!